

Protestantse gemeente Reitsum c.a.

Uit de gemeente

Snein , 24 septimber, ha wy, Auke, Piet, Wieke, Rigtsje en ondergetekende nei de befestigingstsjinst fan Anne Elverdink yn Súdhorn west. It wie in moaie tsjinst en nei ôfrin mei de grinzers om tafel oan de koffie. Gelokkig hiene se wol fryske oranjekeok. (De minsken binne krekt as ús, dat Anne sil it dêr wol oprêde)

Oprop:

No at wy ôfskied naam ha fan ús dumny kinne we begjinne mei it sykjen fan in nije foargonger. Wy bin op syk nei minsken dy ús helpe wolle hjirby en yn de beroppingskommisje sitting nimme wolle. Wa at dit wat ta liket, jim kinne jim opjaan by ús foarsitter Auke. Graach hearre wy fan jimme.

Ut namme fan de tsjerkeried, groetnis Gré.

Verjaardagen

9-10	Dhr. K. Folkertsma	70 jaar	Lichtaard
17-10	Dhr. C. Verwolf	74 jaar	Lichtaard
19-10	Mevr. R. de Vries-Fennema	72 jaar	Lichtaard
3-11	Dhr. H. Schaafsma	75 jaar	Reitsum

Jubileum

Op D.V. 14 oktober hopen Piet en Jitske Reitsma-Hoekstra hun 40jarig huwelijksjubileum te mogen vieren. Namens de gemeente van Reitsum c.a. een plezierige dag toegewenst samen met jullie kinderen en kleinkinderen.

Rust

*Onrustig is ons hart
Tot het rust vindt in God
In alle pijn en smart
Hij is bewogen met ons lot.*

*God wil ons rust geven
Als wij tot Hem gaan
Hij is met ons verweven
En weet van ons bestaan.*

*Waar is beter rust te vinden
Dan bij God, onze vader
Hij geeft het zijn beminden
Kom dan tot Hem nader.*

Notulen kerkenraadvergadering gehouden op 5 september 2023

Opening: Door de voorzitter A. Zoodsma wordt eenieder welkom geheten. Ds. A. Elverdink opent de vergadering met het lezen van lied 800: 1,2,3,4 "Hoe zou ik zonder U geweest zijn". Hoe zou ik zonder U bestaan". Meditatie over Bestaanszekerheid. Waarna gebed.

Notulen 27-06-2023: N.a.v. de Notulen; Met de Jeugdraad is overlegt dat Raard/Foudgum aansluit bij de startdienst. Financieel dragen ze ook bij.

Kerkenraadzaken

Zieken: We hebben aandacht voor de zieken en hen die zorg krijgen. Het doorgeven van zieken uit de gemeente is een verantwoordelijkheid van ons allen. Geef het door aan de wijkouderling.

Afscheidsdienst: Er worden niet veel extra bezoekers, naast de eigen gemeenteleden, verwacht in de kerk. Diaconie zorgt voor koffie en gebak en eventueel nog extra stoelen. De voorzitter houdt een toespraak en Gré biedt het cadeau aan. Een paar dagen Terschelling en een boek: "Moderne profeten". In het boek een inlegvel met tekst en herinnering aan Gemeente Reitsum.

Collectegeld: Diaconie heeft zich hierover gebogen. Dit blijft eerst zoals het altijd was. Erg lastig om een alternatief te vinden.

Startzondag op 17 september: Dit is georganiseerd door de jeugdraad. Gemeente Raard/ Foudgum sluit aan. Thema "Ik vertrek". Aan de hand van het bijbel verhaal "Ruth". Startpunt bij familie Sierksma op de "Houwen" met koffie. Er komen diverse activiteiten in de omgeving. Dit kan lopend en op de fiets (evt auto). J. Eisma verzorgd de preek en Gryn is er voor de muziek. Flyer in het kerkblad en in de postbus.

Verhuur kerkgebouw: Het duo Tangerine wil graag op zondag 10 december in het kerkgebouw een concert geven. Vorig jaar was dit in Jislum. Officieel is daar het dorpshuis de aangewezen plek voor. Het kerkgebouw kan incidenteel verhuurd worden.

Ds. A Elverdink: Ds. A. Elverdink zit in een periode van afscheid nemen. Afscheid van taken en van gemeenteleden. Hij is nog op bezoek geweest bij enkele gemeenteleden. De Gemeentegroegroep wil hij nog een boekje geven om zelf aan de slag te kunnen. Een boekje met bijbelgedeeltes en toelichting hierop. De intrededienst is op 24 september in de Gastkerk in Zuidhorn. Er wordt door de voorzitter nog even het wel en wee in het kerk zijn aangehaald van de 8 jaar dat ds. A. Elverdink vooring in onze gemeente.

Kerkrentmeesters: Notulen van 31-08-2023, n.a.v. de notulen: urnenmuur deze muur van 2,5 bij 1,5 m komt achter op het kerkhof tegen de haag. Hiervan moet een melding bij de gemeente gemaakt worden. Enkele huizen moeten gerenoveerd worden. Er is betegeling langs de kosterij gekomen.

Jeugdraad: Kerk Overstag zoekt jeugdwerkers, en willen deze ook graag opleiden. Ze hebben op sociale media al oproepen geplaatst.

Rondvraag:

- Belijdenisaanvraag tijdens Pinksteren.
- Ds. A. Elverdink bedankt de kerkenraadsleden voor de samenwerking.
- Kerkblad: Er mag meer tekst voor Reitsum aangeleverd worden. Ook de meditatie of het melden van zieken in de gemeente door ds. A. Elverdink moet vervangen worden.

Volgende vergadering: Deze zal gehouden worden op 17 oktober in dorpshuis "de Fjouwer" te Reitsum, aanvang 19.45 uur.

Nieuws van de Jeugdraad

Het jeugdwerk zal dit jaar anders lopen dan vorige jaren, ook omdat Meinte Reitsma als jeugdwerker er niet meer bij is. Met Kerk Overstag kijken we om ons heen wat de mogelijkheden zijn.

Club: Jan (fan Pier) Sierksma en Piet Reitsma zullen proberen de jeugd van 12-16 jaar elke 2 weken bij elkaar te krijgen voor een gezellige clubavond. Vaste onderdelen zijn ontmoeting, gesprek en spel. In overleg met de jeugd willen we een geschikte doordeweekse dag afspreken op een vast locatie, word vervolgd!

YMCA survival: op vrijdagavond 6 oktober om 19.00 start de jaarlijkse survival, dit jaar in Raard. We hebben 2 groepen opgegeven. Dus rekenen we op iedereen! Even via de groepsapp reageren. Op 17 november is de regio**volleybalwedstrijd** in Dokkum, daar gaan we zeker ons beste balletje slaan!

Voor de jeugd boven de 20 jaar hebben we fijne sprekers kunnen vastleggen, dan zullen de **kletsopotavonden** ook weer gehouden worden. De eerste avond is op 2 november in de kerk, met André van der Meer. Uitnodiging komt via de app en kerkblad.

Ook zijn we nog bezig om enkele **Hart-en-Ziel** diensten in te vullen. De eerste is op 12 november om 13.45 uur ook met André van der Meer. Dus genoeg aanbod, ook voor jou! Namens de Jeugdraad: Elsanne, Sippie, Sjouke, Jan en Piet.

Collecte 8 oktober PKN missionair werk (pioniersplekken)

In Nederland gaan steeds minder mensen naar de kerk. Maar dat betekent niet dat er geen behoefte is aan zingeving. Kerken spelen hierop in met pioniersplekken, een nieuwe vorm van kerk-zijn. Zoals bijvoorbeeld pioniersplek LUX in Den Haag, waar twintigers en dertigers met elkaar in ontspannen sfeer spreken belangrijke levensvragen.

De afgelopen tien jaar ontstonden zo'n 180 pioniersplekken binnen de Protestantse Kerk. Ze vormen nieuwe christelijke geloofsgemeenschappen voor diverse doelgroepen die nu niet kerkelijk betrokken zijn.

Collecte Werelddiaconaat Indonesië collecte 22 oktober.

Collecteafkondiging De lokale kerkgemeenschappen op Papoea, Indonesië, spelen een belangrijke rol in de samenleving, vooral in de vaak afgelegen gebieden waar onderwijs en gezondheidszorg slecht functioneren. Veel vrouwen zijn actief betrokken bij de ontwikkeling van hun land en volk en nemen sociale en pastorale taken op zich. Kerk in Actie ondersteunt de kerk op Papea om vrouwen op te leiden voor deze taken. Op het vormingscentrum van de kerk kunnen ze een diaconale of maatschappelijke training, een alfabetiseringscursus of naailes volgen. Ook geeft de kerk vrouwen voorlichting over gezonde voeding. De vrouwen nemen hun kennis en ervaring mee terug naar hun dorpen. Vaak richten ze daar een vrouwenvereniging op of ze starten lokale cursussen in hun kerk. Zo spelen steeds meer vrouwen een actieve rol in hun lokale gemeenschap en bouwen ze mee aan kerk en samenleving. We bevelen de collecte van harte bij je aan!

Collecte 29 oktober Nederlands Bijbelgenootschap (Bijbelzondag)

Test voor kerkleden en parochianen

Naast een filmpje en een schets voor de kerkdienst rond Psalm 139 staat op bijbelgenootschap.nl/bijbelzondag een test voor kerkgangers en parochianen. Het draait om de vraag 'wat voor soort Bijbellezer ben jij'. Wie de test doet, krijgt per mail te lezen op welke Bijbelse persoon hij of zij lijkt, en tips voor bijpassende Bijbelgedeelten. Een kinderprogramma over Psalm 139 is in voorbereiding, evenals informatie over een

project voor Braillebijbels in Sri Lanka. Voor dat project kunnen kerken op Bijbelzondag of op een ander moment collecteren.

Bijbelquiz

De bekende NBG-Bijbelquiz – leuk met je jeugdclub, met je kring of thuis – is vernieuwd. Er zijn twee quizzen: een over het Oude en een over het Nieuwe Testament.

Zie bijbelgenootschap.nl/bijbelquiz2022.

Collecte 1 november Dankstond zending Rwanda

Tips ter voorbereiding op dankdag (zie PKN website)

Al eeuwenlang vieren veel protestantse gemeenten jaarlijks een 'dankdag', samen met biddag een belangrijk moment in het kerkelijk jaar. In een avonddienst wordt op dankdag gedankt voor de ontvangen zegen over het afgelopen jaar.

Het uitspreken van onze dankbaarheid aan de Schepper is een erkenning van onze afhankelijkheid. Tijdens Dankdag onderstrepen we dat in de kerkdienst waarin we danken voor alles wat we uit Gods hand hebben ontvangen in het afgelopen jaar.

Als thema 'Waar kijk jij naar?' Johannes 6:1-15 is gekozen als centraal Bijbelgedeelte. In dit verhaal vraagt Andreas zich af hoe 5 broden en 2 vissen ooit genoeg kunnen zijn voor zoveel mensen. Maar Gods antwoord is 'genoeg'. Deze dankdag mogen we onze dank bij God brengen. Voor de scheppingskracht in de natuur die het graan laat groeien. En we mogen stil staan bij datgene dat we zelf kunnen geven om uit te delen in het vertrouwen dat de Heere God het zal gebruiken tot Zijn eer.

Jouw werk is niet voor niets.

*Ook al is de grond onder je voeten vervloekt
en zal jouw planten en oogsten nooit meer hetzelfde zijn:
jouw werk is niet voor niets.*

Want Ik ben bij je. Ik heb je bij je naam geroepen.

Jouw werk is niet voor niets.

Met zusters werken aan voldoende eten in Rwanda

Sinds Evariste een landbouwtraining volgde bij Rwandese zusters heeft zijn gezin het een stuk beter: "Wij kunnen nu leven van de opbrengst van ons land. We verbouwen zelfs genoeg om groenten te verkopen. Daardoor kan ik onze elektriciteit, ziektekostenverzekering en de school voor mijn drie kinderen betalen en nog geld opzij leggen voor moeilijke tijden." De Rwandese zusters hebben hem geleerd om terrassen aan te leggen, zodat vruchtbare grond niet kan wegspoelen. Ook maakt hij nu gebruik van irrigatie en wisselteelt. Vroeger verbouwde Evariste alleen zoete aardappels en bananen, nu veel meer gewassen: aubergines, paprika's, bieten, bonen, uien en tomaten, die hij ieder jaar van plek verandert. Ook weet hij nu hoe belangrijk bomen zijn om water vast te houden. Zijn leerproces gaat door: ongeschoolde boeren als Evariste worden gekoppeld aan een professionele boer in de buurt. De Rwandese zusters kunnen één boer of boerin trainen voor 160 euro. Daar vragen we uw bijdrage voor via Kerk in Actie. Dank u wel.

www.kerkinactie.nl/zustersrwnda

Collecte 5 november zending Colombia

Sociaal bewogen predikanten opleiden in Colombia Het jarenlange gewapende conflict in Colombia heeft miljoenen mensen getraumatiseerd en verjaagd van hun vertrouwde plek. In deze context moeten predikanten hun pastorale en diaconale werk doen. In 2022 is Jeannet Bierman namens Kerk in Actie uitgezonden als docent praktische theologie aan de universiteit in Cali. Ze geeft cursussen aan de studenten en onderzoekt met hen wat er leeft in samenleving én kerk. Studenten kunnen op de Baptisten-universiteit cursussen

volgen, onder andere over gezinspsychologie, jeugdwerk, conflictoplossing, vredesopbouw, contextueel bijbellezen, geloof in het dagelijks leven, pastoraat en diaconaat. Ook lopen studenten stage. Met deze praktische cursussen en stages rust Jeannet Bierman toekomstige predikanten toe om straks samen met hun gemeenteleden om te zien naar anderen. Geef aan de zendingscollecte om studenten in Colombia op te leiden tot sociaal bewogen predikanten of maak je bijdrage over op NL89 ABNA 0457 457 457 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. collecte kerk Colombia, of doneer online. Hartelijk dank!

17-09-2023 openluchtdienst on tour op de Houwen!

Zondag 17 september jl. organiseerde de Jeugdraad een hele speciale start voor het nieuwe winterwerk: Openluchtdienst On Tour op de Houwen langs 4 verschillende locaties! We mogen terugkijken op een prachtige, inspirerende en laagdrempelige openluchtdienst met als thema: Ik Vertrek!

Na een intensieve voorbereiding was het dan eindelijk zover en kon elk vanaf 10.00uur onder het genot van een kopje koffie met wat lekkers even gezellig bijpraten bij Oane en Tsjikke. Hierna was de start van de Openluchtdienst om 10.30 uur en kon elk meezingen met en genieten van Sjonggroep Gryn. Vervolgens kreeg elk uitleg over het verdere verloop van de morgen:

- * het indelen in 4 groepen aan de hand van de gekleurde route die op de liturgie stond
- * uitleg over de kinderspeurtocht.

Hierna ging elk met z'n eigen groep ON TOUR OP DE HOUWEN en kwam men op verschillende locaties in kleine scènes terecht over het verhaal van Ruth:

Swetse by Fokke – waarbij de dames (Hiltsje en Riemke) onder het genot van een kopje thee aan het roddelen waren over Ruth.

Op it Mediapark by Oege en Gré – waar de razende reporter (Jan Pier) vergezeld van zijn trouwe cameraman (Jan Pieter), de dames Ruth (Sietske) en Naomi (Gré) interviewden voor het televisieprogramma: Ik Vertrek!

Switte by Auke en Pietsje – waar de Boer Boaz (Jan) naast zijn boerderijwerkzaamheden een BoerCamp (samenvoeging Boerderij en BootCamp = fitness met boerenmateriaal!) gestart was. Per groep kon er, gesteund door de jeugd en personal trainer aan allerlei oefeningen meegedaan worden!

Op e Basis by Oane en Tsjikke – waar we konden genieten van optredens van Sjonggroep Gryn.

Omstreeks 12.15 uur waren alle groepen weer op de Basis voor het vervolg van de Openluchtdienst. Johan Eisma kwam in zijn praatje terug op wat we onderweg allemaal hadden gezien en wat we hiervan konden leren: hoe we van waarde kunnen zijn voor elkaar en voor onze dorpen. Hoe het verhaal van Ruth en de 4 activiteiten richting kunnen geven:

Swetse by Fokke:

1. Er werd door de dames nogal wat af gezwetst. Veel meningen, aannames en (voor)oordelen. En die bestaan ook in de kerk. Laten we minder oordelend zijn, Jezus veroordeelde de overspelige vrouw ook niet.

Op it Mediapark by Oege en Gré

2. Wat wel kan helpen is meer oprechte vragen te stellen. Zoals bij het interview. Wat beweegt jou? Hoe is het nu echt met je? Hoe kijk jij hier tegenaan (zoals het voorbeeld Ruth door vertaald naar immigranten).

Switte by Auke en Pietsje

3. Een nieuw seizoen vraagt ook actie (switte) zoals we bij boer Boaz zagen en deden. Ieder zijn talent, ben je goed met woorden of ben je beter in daden. Inzet is vereist. Afwachten is je talent in de grond stoppen. Een actieve gemeente vraagt actie.

Op e Basis by Oane en Tsjikke – Sjonggroep Gryn

4. Om uiteindelijk een kerk te zijn die voelt als een thuis. (Kom werom nei dyn hûs zong Gryn). Een kerk van actieve leden die elkaar steunt en bijstaat, zeker zoals we hebben gezongen, "as it stoarmet". Zo kunnen we samen onderweg, met vallen en opstaan, met God aan onze zijde het nieuwe winterseizoen in. Ik vertrek, wij vertrekken, reis je mee?

De collecte tijdens deze dienst was voor: Camping Polemonium, Appie Wijma in Opende (GR) welke het prachtige bedrag van € 470,93 heeft opgebracht. En was er nog aandacht voor de uitkomst van de speurtocht: Ik Vertrek/Puzzel van Ruth en de winnares van de Zonnebloemwedstrijd.

Na afloop stond er heerlijke soep en broodjes klaar, geweldig verzorgd door Klaas Keekstra en was elk vrij om nog een prachtig bos bloemen mee naar huis te nemen. Het was een prachtige reis welke we samen met de mensen uit Raard/Foudgum mochten beleven!

Onze dank gaat uit naar iedereen die op welke manier dan ook mee heeft geholpen om deze Openluchtdienst On Tour vorm te geven, waarin er voor jong en oud wat te beleven viel! Het was geweldig!

Johan, Anneke, Sjouke, Elsanne, Jan, Piet en Sippie

PS! Wil je nog even nagenieten van deze morgen? Bekijk dan de foto's (gemaakt door Wieger) en het superleuk filmpje van alle acts (gemaakt door Jillert) op onze facebooksite! Op de startpagina van www.deflieterpen.nl vind je de foto's/film van de Houwen.

Vrijwillige bijdrage zending?

Nu het bankrekeningnummer van de zending is opgeheven vragen wij u de jaarlijkse bijdrage voor de zending over te maken op het rekeningnummer van de diaconie onder vermelding van VRIJWILLIGE BIJDRAGE ZENDING.

Het bankrekeningnummer is NL50 RABO 0367202840.

Zoals u misschien weet zijn we verplicht een bepaald bedrag per gemeentelid af te dragen aan de landelijke organisatie. We proberen dit in te zamelen d.m.v. collectes en de zendingsbus. De opbrengst hiervan is echter niet toereikend voor het gestelde quotum.

Een vrijwillige bijdrage wordt daarom van harte bij u aanbevolen.

Oude postzegels, ansichtkaarten en telefoonkaarten kunnen nog steeds in de bak in de hal van de kerk worden gedeponereerd of in bundeltjes bij Baukje Stielstra in Ginnum worden gebracht.

De Diaconie.

Uitslag zonnebloemwedstrijd

Tijdens de gemeentezondag op SanjesSafari afgelopen voorjaar hadden we voor de wedstrijd: Langste Zonnebloem van de Flieterpen zakjes met zonnebloempitjes uitgedeeld. Veel mensen hebben aan de wedstrijd meegedaan om een mooie zonnebloem in hun tuin te laten groeien en bloeien! Vele zonnebloemen zijn daarom ook door ons opgemeten.

Na maanden van goede zorg en geduldig afwachten was het moment op zondag 17 sept jl. aangebroken om de winnaar van de zonnebloemwedstrijd bekend te maken! Het was reuze spannend, de 2 langst gemeten zonnebloemen stonden in Ginnum bij Bab en Ike Bakker in de tuin!

De zonnebloem van Bab: 370 cm was heel erg hoog maar de winnares van de zonnebloemwedstrijd was Ike Bakker. Haar zonnebloem bereikte een hoogte van maar liefst 410 cm! Namens de Jeugdraad van harte gefeliciteerd en de eerste prijs: een mooi insectenhotel is tijdens de Openluchtdienst op de Houwen overhandigd.

Ook was er nog een poedelprijs voor de kleinste zonnebloem: Een mini insectenhotel met zonnebloemzaadjes en een flesje Pokon. De kleinste zonnebloem stond ook in Ginnum bij Baukje Stielstra. Met een lengte van maar 29 cm denken wij dat deze poedelprijs hier wel goed op zijn plaats is.

Iedereen bedankt die heeft meegedaan! Wij hebben genoten van alle mooie zonnebloemen die we mochten opmeten en de leuke foto's! U heeft onze gemeente

opgefleurd! Jan, Piet, Sjouke, Elsanne en Sippie

De Bijbelclub

De Bijbelclub onderleiding van Dhr. T. Simonides zal D.V. 31 oktober om 20.00 u weer bijelkaar komen. De eerste keer komen de deelnemers weer samen bij Simonides thuis in Burdaard. Het adres is ds. R.H.Kuiperstraat 11. Wilt u deelnemen aan deze Bijbelclub meldt u zich dan aan op tel. nr. 0519-332207. De volgende bijeenkomsten zijn weer in de kosterij.

Oan eltsenien.

Graag wolle wij, Piet en ik , wer begjinne mei de groeigroep. En wol op 18 oktober. We komme dan wer byelkoar yn de kosterij, is de groep te grut dan gean we neit tsjerke. Om 19.30 ha ik de koffie wol klear, en gean we 19.45 oere los. Jim binne tige wolkom.

Groetnis Gré

Beste Jeugdige Flieterpers!

Wij gaan weer een JEUGDAVOND organiseren!

Op donderdag 2 november om 20.00 uur

in de kerk te Reitsum
Welkom vanaf 20+ en de jong van hart mensen.

De voorbereidingen voor deze avond zijn in volle gang! We zijn daarom blij om te kunnen vermelden dat **André van der Meer** en de voorbereidingsgroep deze Jeugdavond vorm gaat geven. Met behulp van de KLETSPOT hopen we weer een inspirerende avond met elkaar te beleven. Natuurlijk is er na afloop ook weer tijd voor een hapje en een drankje!

Dus ben je nieuwsgierig? Of heb je vragen? Stel ze gerust!
Piet: 06-51455625 óf Sippie: 06-38484546
Iedereen is welkom!

Tot dan! LETS KLETS!
Jan, Elsanne, Riemke, Abe, Piet, Sjouke en Sippie

Collecten juni tot september

25-6-2023	Kerk		€ 27,90
25-6-2023	Diaconie	KIA Werelddiaconaat Columbia	€ 50,30
2-7-2023		Oecumenische Hulp	€ 60,00
9-7-2023	Kerk		€ 26,80
9-7-2023	Diaconie	KIA Werelddiaconaat Indonesië	€ 33,50
16-7-2023	Kerk		€ 28,20
16-7-2023	Diaconie	Stichting vrienden in de Bres	€ 41,10
23-7-2023	Kerk		€ 28,55
23-7-2023	Diaconie		€ 49,35
30-7-2023	Kerk		€ 40,50
30-7-2023	Diaconie	Plaatselijk jeugdwerk	€ 53,40
6-8-2023	Kerk		€ 31,30
6-8-2023	Diaconie	Lichtpunt	€ 66,65
13-8-2023	Diaconie	Kia Zomerzending Ghana	€ 124,80
20-8-2023	Kerk		€ 35,05
20-8-2023	Diaconie	Leprastichting	€ 80,25
27-8-2023	Kerk		€ 31,45
27-8-2023	Diaconie	Wilde Ganzen	€ 45,80
3-9-2023	Kerk		35,85
3-9-2023	Diaconie	KIA Wereldiaconaat	54,8
10-9-2023	Kerk		51,56
10-9-2023	Diaconie	PKN Kinderen en jongeren	84,8
17-9-2023	Diaconie	Camping Polemonium Appie Wijma	471,23

Kerkelijk bureau

Bij geboorte, huwelijk, geregistreerd partnerschap en overlijden graag bericht aan Pietie van der Meer-de Groot pvdmeer2@hotmail.com adres:kerkelijkbureau, Flieterpsterdyk 12 9175 GG Reitsum. Bij ziekte of ziekenhuisopname graag melden bij de wijkouderling. Bij verhuizing of wijziging in LRP graag bericht aan W. Zoodsma wzoodsma@outlook.com kopij kerkblad graag in **word en verdana**

Kerkdiensten in de Flieterpen ook online op YouTube te zien Protestantse Gemeente Reitsum@pgreitsum16

8-10	09.30 u	Dhr. Y. Zagema	Damwoude
		Coll.1 ^e Kerk	
		Coll.2 ^e PKN missionair werk (pioniersplekken)	
		Koster: dhr. H. Hoekstra	
15-10	09.30 u	Ds. K. de Gier, Heilig Avondmaal	Dokkum
		Coll.1 ^e St. oecumenische Hulp	
		Koster: dhr. L. Wiegersma	

22-10	09.30 u	Ds. J. Verwaal	Stiens
		Coll.1 ^e Kerk	
		Coll.2 ^e KIA indonesië	
		Koster: dhr. H. Hilverda	
29-10	09.30 u	Ds. H. Vlasman, Bijbelzondag	Rinsumageest
		Coll:1 ^e Kerk	
		Coll:2 ^e Bijbelzondag Nederlands Bijbelgenootschap	
		Koster: dhr. J. Reitsma	
1-11	19.30 u	Dhr. G. Riemersma, dankstond	Dokkum
		Coll.1 ^e Kerk	
		Coll.2 ^e dankstond KIA zending Rwanda	
		Koster: dhr. R. de Vries	
5-11	09.30 u	Mevr. N. Berntsen	Leeuwarden
		Coll.1 ^e Kerk	
		Coll.2 ^e KIA najaar zending Colombia	
		Koster: dhr. J. Hoekstra	

**Aan de drukker; achterkant van kerkblad graag veranderen
Protestantse Gemeente Reitsum Predikant: Vacant.**

Jeugdwerker: Vacant, Kerk Overstag

Graag bij Algemeen

Pieter Knijff

Pastoraal werker. Hij maakt deel uit van de 'Werkgroep Kerken en landbouw Fryslân' en is gespecialiseerd in landbouwpastoraat.

Landbouwpastoraat: over het belang van aandacht voor agrariërs Dankdag 1 november

Landbouwpastoraat is geestelijke verzorging aan hen die werkzaam zijn in de agrarische sector. Wat is daar zo specifiek aan? Welke aandacht vraagt het van de Protestantse gemeente? En wat doe je als ambtsdragers?

Ontwikkelingen

Landbouwpastoraat kent een lange voorgeschiedenis. Ooit was de kerk en de landbouw nauw met elkaar verbonden. Maar met de opkomst van de christelijke standsorganisaties eind 19e eeuw raakten de boeren uit het beeld. Inmiddels zijn de standsorganisaties opgeheven of veralgemeniseerd en vallen de agrariërs weer terug op de kerkelijke gemeenschap als het gaat om geestelijke hulp, pastoraat en meningsvorming. In de jaren '70 van de vorige eeuw kende vrijwel iedere kerkelijke provincie een werkgroep 'Kerken en landbouw' die de actuele thema's onder aandacht brachten. Inmiddels zijn die vrijwel verdwenen.

Hoewel het aantal agrariërs flink is teruggenomen, van 230.000 na de Tweede Wereldoorlog tot nu ongeveer 70.000, is de aandacht voor agrariërs eerder toegenomen. Boeren liggen vandaag onder het vergrootglas. Begrijpelijk, want ze gaan over de veiligheid van onze voeding, beheren ons landschap en leveren een belangrijke bijdrage aan ons milieu. Daarnaast maken we ons als burgers er ook zorgen over, het raakt ons leefgedrag. Vrijwel in iedere kerkelijke gemeente wordt nagedacht over duurzaamheid.

Het probleem waar we met de landbouw in terecht zijn gekomen laat zich kort samenvatten met het woord 'globalisering' dat is het proces waar wereldwijd zo goedkoop mogelijk grondstoffen en landbouwproducten worden ingekocht, vervolgens zo goedkoop mogelijk worden verwerkt en daarna worden aangeboden onder de noemer van merkproduct. De Nederlandse landbouw heeft hierop gereageerd door zich te richten op concurrentie, efficiëntie en economie. Om dit te realiseren werden bedrijven groter, specialistischer en intensiever.

Inmiddels zijn we erachter gekomen dat globalisering ook negatieve effecten kent. Ik noem verlies van biodiversiteit, milieuvervuiling en uitputting van de bodem. Het lijkt erop dat de landbouwers voor deze negatieve gevolgen verantwoordelijk worden gehouden, terwijl het de burger is die juist dit proces kan beïnvloeden door leef-, koop- en stemgedrag.

Het contact met de agrariërs

De zorg voor agrariërs en de landbouw verdelen we in twee aandachtsgebieden, namelijk specifiek pastoraat en bewustwording in de gemeente. Pastoraat is de aandacht die de agrariërs krijgen van de kerkelijke gemeente. Dit kan zijn de aandacht die ze krijgen in de eredienst in de gebeden, prediking en de keuze van de liederen. Dit kan zijn de aandacht die het krijgt in het pastoraat: een bezoek, een kaartje of het organiseren van een bijeenkomst specifiek voor de doelgroep en dit kan ook zijn de aandacht die wordt gegeven op bijzondere momenten als het agrarisch bedrijf getroffen is door extreme weersomstandigheden, rampen of ziekten.

Daarnaast kan de gemeente bezig zijn met bewustwording. Is er een verband tussen geloof en leefgedrag? Wat doen we als burgers hiermee? Welke normen en waarden die te maken hebben met landbouw zijn in de Bijbel terug te vinden? Belangrijk hierbij is dat we niet wijzen naar de agrariërs, maar dat we als gemeente breed een proces ingaan waarin we ons heroriënteren. Daarna kunnen we zien hoe dit kan uitwerken op specifieke agrarische bedrijven.

De specifieke kenmerken

Agrariërs zijn ondernemers, ze moeten winst maken om te kunnen consumeren, reserveren en investeren. Kenmerk van een ondernemer is dat hij visie nodig heeft om op een langere termijn beslissingen te kunnen nemen.

Belangrijkste doel van de agrarische ondernemer is continuïteit. Hij/ zij wil het bedrijf graag doorgeven aan de volgende generatie. Dat is namelijk ook de reden dat hij/ zij zelf boer of tuinder is geworden. Je kunt in Nederland vrijwel niet een agrarisch bedrijf opstarten als je het niet van de familie kunt overnemen.

De agrarische ondernemer werkt met levende have en is afhankelijk van weersomstandigheden, ziekten bij vee en gewas en het welzijn van zijn dieren, bedrijf of grond. Het is ook een wijze van leven, waarbij een balans moet worden gezocht tussen zakelijke begrippen en de liefde voor het bedrijf, gezin en dieren of gewas.

Als er spanningen zijn, zijn die vrijwel altijd verbonden met het gezin, de relatie, de gezondheid van de ondernemer zelf en de prestaties op het bedrijf. Agrarische ondernemers denken problemen vaak op te lossen door harder te gaan werken, minder sociale contacten aan te gaan en vooral geen hulp te vragen.

En voor de kerkelijke gemeente geldt dat de agrariër op verschillende wijze verbonden kan zijn met de gemeente: als lid, als ambtsdrager en als pachter van de grond, die in het bezit is van de gemeente.

De kerkelijke gemeente

Bewust leven is een belangrijk thema binnen de gemeente. God richt zich op heel de schepping. Met de komst van de nieuwe hemel en aarde mogen alle schepselen erbij zijn. Daarnaast spreekt de Bijbel ook over de huidige zorg voor alle schepselen. De mens mag dan wel heersen, maar dat is in verbondenheid met- en in liefde voor- alles wat God met liefde heeft gemaakt. De mens als rentmeester van Gods schepping.

Het is belangrijk om samen te ontdekken hoe het anders moet en kan. Hoe Bijbelse waarden concreet kunnen leiden tot verandering. Ik ben er mij van bewust dat dit bewustwordingsproces heel actueel is. Dat is goed, maar is volgens mij ook te eenzijdig als we geen aandacht durven te schenken aan hen die nu werkzaam zijn in de agrarische sector. Er wordt hard gewerkt, het zijn eerlijke mensen en ze hebben veel liefde voor hun dieren en gewas. Dat moet volgens mij wel aandacht krijgen. Hun zorgen zijn ook onze zorgen en dat geldt eveneens voor hun verlangens.

Wat kan je doen?

Aandacht geven aan de landbouw en de agrariërs op bid- en dankdagen [Biddag & Dankdag](#), juist dan is het goed om ook eens te kijken naar actuele thema's die er dan spelen.

Het [organiseren van een thema-avond, leerhuis of cursus](#) waar nagedacht wordt over het bewuste leven. Mogelijk ook verbonden met wat de Bijbel ons leert. Zie ook <https://www.michanederland.nl/stikstof/>.

Een bezoek van de ambtsdrager aan het agrarische bedrijf. Ga vooral het bedrijf zelf bekijken met de ondernemer(s) en wees je bewust van je eigen denkbeelden. Ga eens met de gemeenteleden op bezoek bij een agrarisch bedrijf, door bijvoorbeeld daar een viering te organiseren of combineer het met een wandeltocht.

In tijden van crisis aandacht schenken aan de zorgen bijvoorbeeld bij: varkenspest, mond-en-klauwzeer, vogelgriep of de gevolgen van de coronacrisis in de tuinbouw.